

Monika
Stehlíková

ŽIVOT S VYSOKOU INTELIGENCIOU

VÝNIMOČNÉ RADY PRE NADANÝCH
DOSPELÝCH A NADANÉ DETI

Monika Stehlíková

život S VYSOKOU INTELIGENCIOU

VÝNIMOČNÉ RADY PRE NADANÝCH
DOSPELÝCH A NADANÉ DETI

Mgr. Monika Stehlíková, MBA

Život S VYSOKOU INTELEGENCIOU

Vydala GRADA Slovakia s.r.o.
Moskovská 29, 811 08 Bratislava 1
tel.: +421 2 556 451 89
www.grada.sk
ako svoju 80. publikáciu

Z českého originálu *Život s vysokou inteligencií*,
vydaného vydavateľstvom Grada Publishing, a.s., v roku 2016,
do slovenčiny preložila Zuzana Kováčiková.

Jazyková redakcia Anetta Letková
Zodpovedná redaktorka Natália Kulšková
Grafická úprava a sadzba Zuzana Ondrovičová
Návrh a spracovanie obálky Zuzana Ondrovičová

Počet strán 176
Vydanie 1., 2021
Tlač Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Cover illustration © Shutterstock/Irina_QQQ
Slovak edition © GRADA Slovakia, s.r.o., 2021
Translation © Zuzana Kováčiková, 2021

Upozornenie pre čitateľov a používateľov tejto knihy

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej knihy nesmie byť reprodukováaná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa. Neoprávnené použitie tejto knihy bude trestne stíhané.

ISBN 978-80-8090-221-6 (ePub)
ISBN 978-80-8090-220-9 (pdf)
ISBN 978-80-8090-219-3 (print)

Pre Natálku

OBSAH

O autorke	11
Podakovanie	12
Z ohlasov	13
Predslov	15
Zdravím vás, nadaní!	17
Úvod	19
1. Kto je nadaný?	21
Ľudia nadaní, mimoriadne inteligentní alebo s vysokým potenciálom?	21
Predsudky majú tuhý život	24
2. Trochu neurovied	27
Odlišné fungovanie mozgu	27
Divergentný spôsob myslenia	29
„Neuropraváci“	31
Nízka latentná inhibícia	33
Heterogénna a homogénna inteligencia	34
3. Emócie, emócie a zasa emócie	37
Keď je emócií priveľa	38
Hyperestézia	41
Synestézia	43
Empatia	43
4. Ďalšie rysy osobnosti nadaných	47
Intelektuálna hyperstimulácia	47
Psychomotorická hyperstimulácia	48
Veľká predstavivosť	49
Zmysel pre spravodlivosť	49
Krehké sebavedomie	50

Perfekcionizmus.....	52
Idealizmus.....	53
Ako nadaní vnímajú svet?	53
Ako nadaní pôsobia na druhých?.....	54
5. Nadaný dospelý bol kedysi nadaným dieťaťom	57
Nadané dieťa skenuje pohľadom	57
Nadané dieťa na seba berie príliš veľa zodpovednosti	58
Vášeň spoznávať a rozumieť.....	59
Prečo, prečo, prečo?.....	60
Pochybujem.....	60
Tak málo lásky.....	61
Aspoň nejaká istota.....	62
6. Keď príde škola	63
Šesť skupín nadaných detí v škole	70
Vzťahy s rovesníkmi.....	76
7. Prichádza puberta.....	79
8. Čo všetko sa môže stať?.....	83
Kognitívna obrana – hlavne už nič necítiť.....	83
Intelektuálna inhibícia	84
Falošné ja	85
Poruchy sebavedomia a depresie.....	86
Pasivita	87
Obrana proti zamilovanosti	88
Závislosť od pohľadu druhých.....	88
Úzkostné poruchy a školské fóbie	89
Sebapoškodzovanie	90
Pokus o samovraždu.....	90
9. Som dospelý!	91
Nadaní ľudia a svet práce.....	91
Nadaní muži, nadané ženy	95

10. Som nadaný jedinec?	101
Ste nadaný jedinec? Otestujte sa... ..	104
Trpíte ADHD?	108
Máme doma nadané dieťa?	109
11. Nadanie a inteligencia v širších súvislostiach	111
Inteligencia a IQ	112
Netradičné pohľady na ľudskú inteligenciu.....	115
Genialita	116
Citlivosť a vedomie.....	117
IQ a komunikácia.....	118
12. Ako z toho von?	121
Byť medzi „svojimi“	123
Sebavedomie a sebadôvera.....	124
Súciť so sebou.....	127
Všímavosť.....	129
Prítomnosť.....	133
Byť sám sebou	134
Postaviť sa za seba.....	139
Vyhýbať sa tomu, čo škodí	140
Samota.....	142
Zmysly.....	143
Vyrovnáť sa so životom, aký je	144
Vyrovnáť sa s neurčitosťou	147
Empatia, altruizmus a súciť.....	151
Intuícia	158
Psychohygiena	161
Nadanie a poslanie	162
Zastaviť myšlienky.....	166
Čo potrebujú nadané deti	168
Na záver	171
Informačné zdroje	172

O AUTORKE

Mgr. Monika Stehlíková, MBA

Monika Stehlíková je konzultantka, lektorka a terapeutka so špecializáciou na nadaných. Usporadúva kurzy terapie ACT a mindfulness – všímavosti pre verejnosť, v školách a vo firmách. Jej kurz určený pre učiteľov s názvom *Rozvoj pozornosti a všímavosti žiakov* bol akreditovaný MŠMT ČR. Vo všímavosti sa vyškoliila v Paríži pod vedením Dr. Ch. Andrého, psychiatra a psychoterapeuta, ktorý je jedným z hlavných priekopníkov a propagátorov tejto vedecky overenej metódy vo Francúzsku. S nadanými jedincami pracuje individuálne na báze **pozitívnej psychológie** a **Terapie prijatia a odhodlania ACT**, v ktorej sa vyškoliila na Inštitúte pre kontextuálnu psychológiu v Québecu. Monika Stehlíková sa vo svojej práci veľa venuje aj deťom a dospelým, a to v rámci workshopov a krúžkov **Sociálneho a emočného učenia a všímavosti**. S nadanými deťmi pracuje individuálne formou koučingu alebo terapie. Autorka je tiež mentorkou a príležitostne publikuje a prednáša.

Pôvodne vyštudovala bohemistiku, francúzštinu, pedagogiku a pedagogickú psychológiu na Pedagogickej fakulte UK a postgraduálne Riadenie podniku na IFTG/IAE pri Univerzite Jean Moulin III. v Lyone. Pracovala v školstve a vo firemnom prostredí. Neskôr sa zamerala na štúdium *mindfulness* a psychoterapie ACT, predovšetkým na tému nadaných a nadania. S témou nadaných jedincov, osobnostným rozvojom a meditáciou má dnes dvadsaťpäťročnú osobnú skúsenosť.

Viac informácií sa dozviete na www.monikastehlikova.cz
alebo na <https://www.facebook.com/act.monika.stehlikova>.

Moniku Stehlíkovú môžete kontaktovať pomocou mailu:
stehlikova.monika@seznam.cz.

POĎAKOVANIE

Najskôr by som chcela poďakovať svojmu mužovi Ondrejovi za to, že ma vždy podporoval v tom, aby som robila to, čo ma baví a naplňuje. A tiež za to, že mi veril, že knihu dopíšem, a to aj v ťažkých chvíľach, keď som hovorila, že to nemá význam, že píšem iba nezmysly, ktoré nikomu neprinesú úžitok.

Veľmi si vážim odbornú podporu, ktorú mi poskytol doc. RNDr. Omar Šerý, PhD., a mnohokrát mu za ňu ďakujem. Moje poďakovanie patrí tiež MUDr. Jiřine Slezákovej za jej pozitívne spätné väzby, ktoré mi dodávali chuť písať ďalej.

Na tomto mieste nemôžem nepoďakovať francúzskemu psychiatrovi a psychoterapeutovi Christophovi Andrému a francúzskym psychologičkám Jeanne Siaud-Facchin a Monique de Kermadec, ktorí mi v priebehu rokov osobne sprostredkovali prístup k tejto krásnej téme nadaných ľudí a k témam s ňou súvisiacim, ktoré ma tak veľmi fascinujú.

Ďakujem aj všetkým svojim českým a francúzskym klientom – deťom i dospelým – a členom skupín nadaných ľudí, ktorí mi umožnili svojimi životnými príbehmi a prínosnými diskusiami hlbšie preniknúť do témy a s ktorých kazuistikami sa môžete bližšie zoznámiť na stránkach tejto knihy.

Som veľmi vďačná pani šéfredaktorke Kateřine Ščudlíkovej za prejavenu dôveru a podporu pri práci na tejto knihe. Obdivujem jej profesionalitu a ľudský prístup.

Z OHLASOV

„Kniha je veľmi vydarená a verím, že mnohým nadaným ľuďom pomôže nájsť sa a pochopiť samých seba. Naozaj si myslím, že sa v nej niektorí nájdu a pomôže im v živote...“

Doc. RNDr. Omar Šerý, PhD., Masarykova univerzita v Brne

„Chcem ti veľmi poďakovať za výstižné spracovanie témy. Nachádzam sa tam... Áno, je to o mojich pocitoch, ktoré mám od útleho detstva – azda od čias materskej školy. Veľmi dlho som žila s tým, že som ‚divná‘, a dodnes som sa toho úplne nezbavila. Kazuistika, ktorú uvádzaš, je o mne, iba s malými obmenami – nemala som desať, ale sedem rokov...“

MUDr. Jiřina Slezáková, Ústí nad Orlicí

„Výborne si vystihla náš osobný príbeh a môjho syna! Ako cez kopirák – so všetkým! Ja iba z materskej skúsenosti dodávam, že to malo aj dramatické dôsledky v rodine – v jej harmónii, pokoji, pohode, spokojnosti. Boli sme tlačení do užívania liekov, psychiatricko-diagnostických pobytov, ozaj hrôza, keď si uvedomím, aký môže mať okolie vplyv, keď je na jeho strane nedostatok pochopenia, ústretovosti, empatie, snahy pomôcť. Našťastie všetko dopadlo dobre, ako sa uvádza aj v tvojom príbehu o Vincentovi – syna vzdelávam doma a prostredníctvom nadačného fondu QIIDO sa snažím viesť učiteľov na ceste podpory týchto ‚inak mysliacich‘ detí. Veľmi ti ďakujem, že na nás myslíš!“

Miriam Janýšková, zakladateľka a riaditeľka nadačného fondu Quido

„Keď som si prečítal váš príbeh o Vincentovi, akoby som čítal o svojom vlastnom živote, s výnimkou toho o rodičoch a domácom vzdelávaní. Inak je to presné. Je to také dojemné, až je mi do plaču.“

Jean Cérien, Francúzsko

„Mám syna, ktorý patrí k nadaným. Keď som čítala úryvky z vašej knihy, akoby som čítala o ňom. Bude mať devätnásť rokov. Veľmi si uvedomuje svoju izolovanosť v škole. Cíti sa osamelo a prežíva úzkosť až depresie, nevie, kam patrí. Jeho kamarát – jediný – mu nedávno povedal, že ho vlastne nikto nemá rád. Je mi ho veľmi ľúto, ale netuším, ako mu pomôcť. Je veľmi smutné, že nadané deti musia prežívať také veci, ich dar preto možno nazvať danajským.“

Hana Hoberlová, Brno

„Nádherne, osvetľujúce, ulavujúce... Teším sa, keď kniha vyjde!“

Lenka Horáčková, Zlín

„Monika, vy bývate u nás doma? To, čo opisujete, je úplne presné. Jednu takú nadanú slečnu by som mala v zásobe. Včera sme sa dostali od voza cez kolesá až k Veľkému vozu... Malému vozu... Polárke. ‚A, mami, ako je to ďaleko? Mliečna dráha je mliečna? Koľko má Malý voz hviezd v oji a koľká je Polárka?‘ – ‚Už spinkaj... psst.‘“

Alena Patrovská, Praha

PREDSLOV

V češtine existuje niekoľko publikácií o nadaných deťoch, ale kniha o nadaných dospelých, ktorá by bola určená širokej verejnosti, nie je hádam žiadna. Určite neexistuje kniha, ktorá by sa zameriavala na osobnostné aspekty života s nadaním, ktorá by okrem opisu nadania prinášala aj konkrétne tipy, ako rozvíjať osobnosť nadaných dospelých a ako s touto psychologickou charakteristikou spokojne žiť. A práve to je ambíciou tejto knihy.

Na napísanie knihy o nadaných ľuďoch ma inšpirovala predovšetkým vlastná skúsenosť a pocit potreby venovať im niekoľko desiatok strán. Ak totiž ste takým človekom a neviete o tom, lebo ste o tom nepočuli alebo nečítali, veľmi pravdepodobne zažívate veľa zbytočných problémov a nedorozumení. Od mnohých ľudí, naopak, viem, že v momente, keď zistili, že sú nadaní, a dovtípili sa, čo to vypovedá o ich osobnosti a čo to znamená v ich živote, zrazu akoby pochopili – nielen seba, ale aj ostatných. A to nehovorím o tom, že mnohí ľudia už pri samotnom zistení, kým v skutočnosti sú, prežijú skutočnú premenu, nové naštartovanie a nasmerovanie. Toto poznanie akoby zmenilo aj ich vnímanie rôznych situácií v minulosti a prinieslo im spätné pochopenie a obrovskú úľavu. Pretože mám vo svojom okolí veľa takých ľudí a vidím, ako sa trápia, ako bojujú, stali sa pre mňa motiváciou na napísanie knihy.

Mojím cieľom nie je vytvoriť elitnú skupinu nadpriemerne inteligentných, ktorí sa budú považovať za lepších, ako sú ostatní. Nechcem v nadaných ľuďoch vyvolať pocit nadradenosti a výnimočnosti. Mojím jediným želaním je, aby dokázali prejavíť svoj potenciál a naučili sa spokojne žiť so svojou odlišnosťou. Preto sa s nimi chcem prostredníctvom tohto textu podeliť o to, čo som v práci s nadanými ľuďmi – deťmi i dospelými – zažila, a odovzdať im svoj pohľad na nadaných jedincov a ich život, ako aj to, v čom som sa inšpirovala z rôznych, prevažne frankofónnych zdrojov. K tejto úlohe som pristúpila až po niekoľkých rokoch čerpania skúseností, intenzívneho štúdia a premýšľania v širších súvislostiach.

Ďalšou dôležitou motiváciou je snaha vysvetliť a odstrániť stereotypy a nepochopenie, s ktorými sa títo ľudia stretávajú v spoločnosti. Doplňte to, čo chýba. Dnes už viac-menej všetci prejavujú pochopenie pre ľudí s nízkym intelektom či mentálnym postihnutím, spoločnosť s nimi súcíti a snaží sa ich podporovať,